

**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника**

**Навчально-науковий юридичний інститут**

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права  
протокол №1 від 28.08.2024 р.

**І.І. Банасевич**

**ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ**

**Методичні вказівки**  
**до виконання індивідуальних завдань**  
**для здобувачів третього курсу**  
**першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Освітня програма **Право**  
Спеціальність **081 Право**  
Галузь знань **08 Право**

Івано-Франківськ, 2024

**Розробник: к. ю. н., доц. І.І. Банасевич**

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи здобувачів освіти в Навчально-науковому юридичному інституті, затверджені Науково-методичною радою ННЮІ (протокол №1 від 27.09.2024р.) визначають *індивідуальну роботу як форму самостійної роботи.*

Відповідно до п. 3.2. Методичних рекомендацій **індивідуальна робота** передбачає можливість вибору здобувачем освіти з переліку чи за рекомендацією викладача для персонального опрацювання завдання для виконання. В змісті таких завдань може бути робота з підручником, нормативно-правовим актом (зокрема, конспектування за заданою тематикою, підготовка повідомлення), практичні завдання, схематичні завдання, написання рефератів, доповідей, есе, аналіз нормативно-правових актів тощо.

*Індивідуальна робота є видом позааудиторної самостійної роботи здобувача освіти навчального, навчально-дослідницького чи практичного характеру у формі виконання **індивідуального завдання.***

*Завдання для індивідуальних робіт є частиною навчально-методичного забезпечення дисципліни та готуються керівником відповідного навчального курсу до початку семестру та затверджуються на засіданні кафедри.*

Такі завдання також повинні супроводжуватись рекомендаціями щодо їх виконання та оцінювання в межах кількості балів визначеної в *Методичних рекомендаціях до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (оцінюється за 5-бальною системою від 1 до 5 балів).* Індивідуальні завдання виконують здобувачі освіти самостійно під керівництвом науково-педагогічних працівників.

**Індивідуальна робота з навчальної дисципліни «Відповідальність в цивільному праві України»** – це форма організації самостійної роботи, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі освіти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. *Мета* індивідуальної роботи – самостійне, додаткове осмислення програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування здобувачем освіти знань з навчальної дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи.

**Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Відповідальність в цивільному праві України» може бути виконане у формі:**

1. реферування наукових публікацій та виступ на їх основі;
2. виконання есе або наукової роботи;
3. підготовка та оформлення рефератів, презентації;
4. підбір наукових джерел до запропонованої тематики.

Нижче наводиться орієнтовний перелік індивідуальних завдань. Здобувачу освіти (за погодження із викладачем) надається можливість виконати індивідуальне завдання за самостійно сформульованою ним темою.

*Виконання (презентація) індивідуального завдання по конкретній тематиці здійснюється в часових рамках проведення семінарського заняття, на якому розглядається ці питання. Готується в паперовому чи електронному варіанті, який надсилається на електронну адресу викладача: [iryna.banasevych@pnu.edu.ua](mailto:iryna.banasevych@pnu.edu.ua)*

**1. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ У ФОРМІ РЕФЕРУВАННЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ** здійснюється з метою ознайомлення із першоджерелами даної дисципліни.

*Реферування* – це процес аналітичного опрацювання інформації, що полягає в аналізі первинного документу, знаходженні найвагоміших у змістовому відношенні даних (основних положень, фактів, доведень, результатів, висновків тощо). Процес реферування – низка логічних операцій, таких як: оцінка, відбір, аналіз та узагальнення відомостей, що містяться в первинному документі.

Наукові статті чи автореферати підбираються самостійно та повинні відповідати темі семінарського (практичного) заняття або темі самостійної роботи, яка виноситься на це заняття. Статті та автореферати повинні бути видані за останні 5 років. Реферат не повинен бути цитатником тексту статті (автореферату), а містити власні узагальнення, системні висновки щодо даної публікації. Якщо реферуванню підлягають наукові статті, то їх кількість не менше п'яти.

**2. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ У ФОРМІ ЕСЕ** (більш ширшого за обсягом – **наукової роботи**) виконується здобувачем освіти самостійно.

*Есе* – наукові, критичні та інші нариси, які відзначаються оригінальністю суджень і особливістю форми. Есе оформляється у вигляді письмової роботи обсягом до 8-10 сторінок та повинно розкривати актуальність теми, обґрунтованість висновків та містити перелік використаної літератури. Посилання на джерело по тексту роботи оформляти у квадратних дужках.

**Наукова робота** проводиться здобувачем освіти за визначеною викладачем темою. Структура наукової роботи: вступ (тема, мета та завдання роботи та основні її положення); теоретичне обґрунтування (виклад базових теоретичних положень, законів, принципів тощо, на основі яких виконується завдання); методи (вказуються і коротко характеризуються); основні результати роботи (подаються результати, схеми, систематизована реферативна інформація та її аналіз); висновки; список використаної літератури. Підготовка наукової роботи здійснюється на основі опрацювання, крім законодавства та підручників (навчальних посібників), наукової літератури з обраної проблеми. Обсяг наукової роботи – до 30 сторінок.

**3. ПІДГОТОВКА ТА ОФОРМЛЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ДО ЗАПРОПОНОВАНИХ ТЕМ.** Така форма індивідуального завдання має на меті узагальнення та систематизацію знань, які здобувачі освіти отримують у процесі навчання.

**Презентація** – це електронний документ, що являє собою набір слайдів, призначений для демонстрації в аудиторії. Метою будь-якої презентації є візуальне подання систематизованої автором інформації з обраної тематики. Електронна презентація, виконана за допомогою програми Microsoft PowerPoint або її аналогів – зручний спосіб донести інформацію аудиторії.

*Створення презентації* здійснюють при дотриманні таких правил щодо її змісту та оформлення.

1. Виділення основної ідеї:
  - слайд має ілюструвати лише одну думку;
  - інформація на слайді має містити лише основні положення виступу.
2. Підбір лише такого матеріалу, що підтверджує основні ідеї презентації:
  - підбір графічного, аудіо- та відеоматеріалів;
  - подання прикладів, порівняння, довідкової інформації.
3. Логічність послідовності подання матеріалу. Матеріал презентації можна розташувати у хронологічній або тематичній послідовності.

*Визначення структури презентації* передбачає визначення кількості слайдів у презентації, наповнення кожного слайду. Для досягнення кращого результату бажано керуватися такими правилами:

- Не заповнюйте слайд занадто великим обсягом інформації.
- Використовуйте короткі речення.
- Кількість рядків тексту на слайді і кількість слів у рядку — до 8.
- Для виділення найважливішої інформації використовуйте рамки, границі, заливку, різні розміри та кольори шрифтів тощо.

- Фон слайда й анімаційні ефекти не мають відволікати увагу від змісту.
- Текст слайда має легко читатися, тобто бути контрастним відносно фону (темний текст на світлому фоні або білий — на темному) і достатньо великим.
- Підпис до ілюстрації бажано розмістити під малюнком.

#### **4. ПІДБІР НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ ДО ЗАПРОПОНОВАНОЇ ТЕМАТИКИ**

Виходячи з обраної проблематики здобувач освіти самостійно підбирає необхідний інформаційний матеріал. *Інформаційну базу* дослідження складають бібліографічні, інформаційні й довідкові видання, статистичний і фактичний матеріал, історичні джерела, законодавчо-нормативні документи тощо. Робота над пошуком необхідних літературних та інших інформаційних джерел починається з огляду систематичних та алфавітних каталогів наукових бібліотек, відкритих книжкових фондів, реферативних оглядів, бібліографічних покажчиків, посиланнях в книгах і статтях тощо.

По обраній тематиці здобувачу освіти необхідно підібрати не менше **15 джерел**. Наукові джерела повинні відповідати саме цій темі, а не носити загальний характер. Перелік не повинен повторювати джерела, включені до списку рекомендованих у Методичних вказівках з відповідної навчальної дисципліни. Публікації повинні бути за останні 5 років.

На основі підбраного до теми дослідження інформаційного матеріалу складається *список використаних джерел, який повинен бути оформлений відповідно до вимог бібліографічного опису*.

***Орієнтовний перелік тем для есе (наукової роботи), презентацій, бібліографічного опису наукових публікацій:***

1. Сутність цивільно-правової відповідальності як санкції.
2. Поняття та передумови виникнення переддоговірної відповідальності.
3. Концепція вини у сучасній цивілістичній доктрині та законодавстві.
4. Механізм реалізації відповідальності без вини у цивільному праві України.
5. Вина юридичних осіб.
6. Вчення про елементи складу цивільного правопорушення у сучасній цивілістичній доктрині.
7. Проблеми відповідальності юридичних осіб публічного права.
8. Відповідальність учасників господарських товариств за зобов'язаннями товариства.
9. Механізм реалізації цивільно-правової відповідальності у цивільному праві України.

10. Підходи до розуміння цивільно-правової відповідальності у країнах англо-саксонської правової системи.

11. Види відповідальності у сучасному цивільному праві України.

12. Принципи цивільно-правової відповідальності.

13. Джерела цивільно-правової відповідальності.

14. Співвідношення цивільно – правових заходів оперативного впливу із заходами цивільно – правової відповідальності.

15. Матеріальна компенсація моральної шкоди як захід цивільно-правової відповідальності у договірних відносинах.

16. Відшкодування збитків як універсальний спосіб захисту цивільних прав та інтересів.